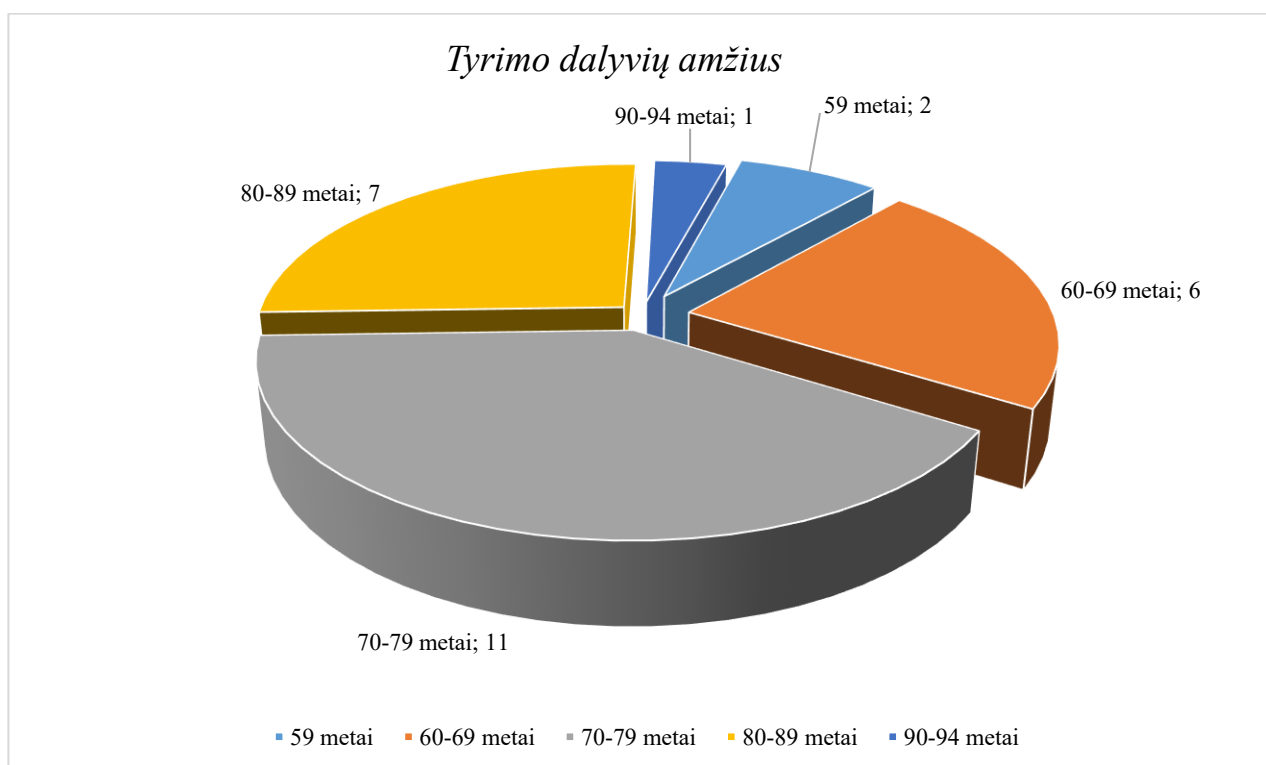

Vilniaus rajono socialinių paslaugų centro 2023 metų paslaugas į namus gavėjų tyrimo rezultatai

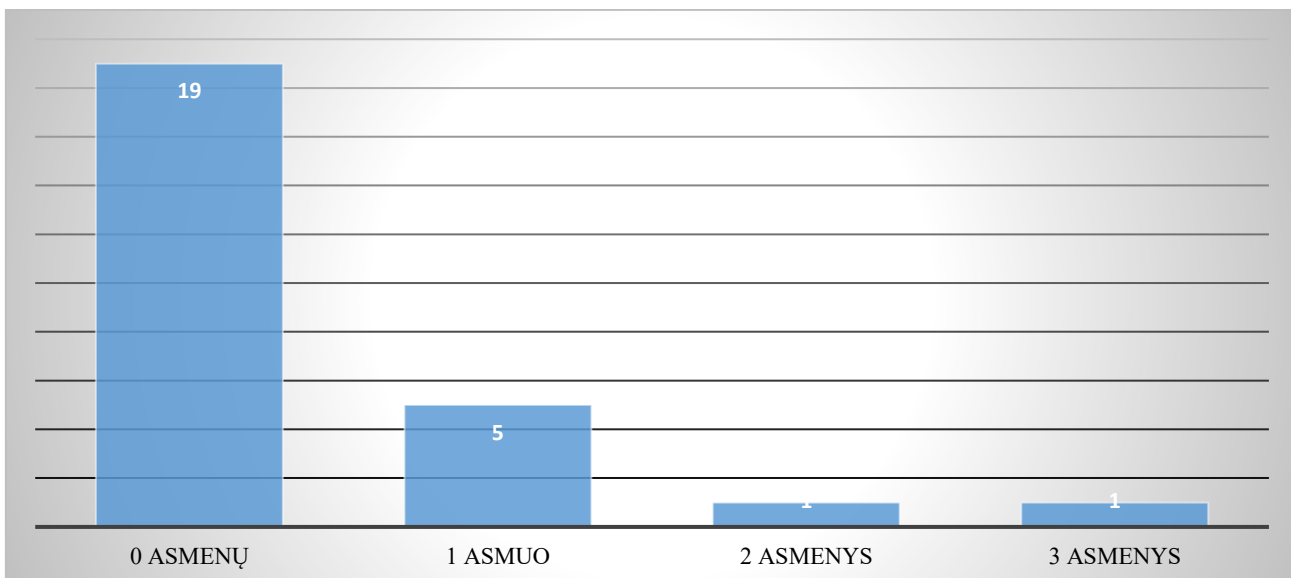
Tyrimo dalyvių socialinės-demografinės charakteristikos

Tyrimė dalyvavo 21 moteris ir 5 vyrai (viso 26 respondentai). Jauniausiam tyrimo dalyviui buvo 59 metai, vyriausiam – 91 metai, tyrimė dalyvavusių asmenų amžiaus vidurkis – 75 metai (žr. pav. Nr. 1). Galima pastebėti, kad didžioji dalis asmenų, atsakiusių į klausimus, priklauso 70-79 ir amžiaus kategorijai. 60-69 ir 80-89 amžiaus kategorijų tik vieno respondento skirtumas. Mažiausiai respondentų, 2 respondentai yra 59 ir 1 respondentas 90-94 metų amžiaus kategorijose.

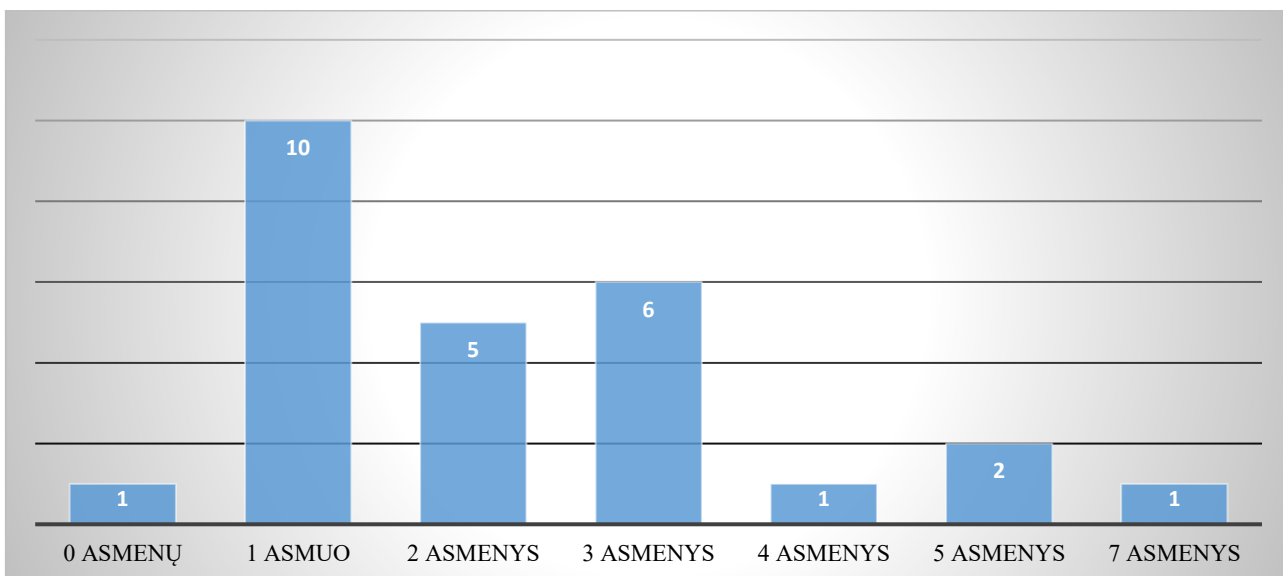

Pav. Nr. 1 *Tyrimo dalyvių amžius*

Net 19 tyrimo dalyvių nurodė, kad gyvena vieni, 5 nurodė, kad namų ūkyje be jų gyvena dar vienas asmuo, vienas tyrimo dalyvis namų ūkyje gyvena su dviem asmenimis ir vienas tyrimo dalyvis nurodė kad jo šeimos ūkyje gyvena 3 asmenys. Taigi didžioji dauguma paslaugų į namus gavėjų yra vieni gyvenantys vyresnio amžiaus asmenys. Visgi nepaisant to, kad dauguma gyvena vieni, dauguma respondentų nurodė, kad ištikus nelaimėi jie artimiausiame rate turėtų asmenų, į kuriuos galėtų kreiptis pagalbos (žr. pav. Nr. 2 ir Nr. 3).

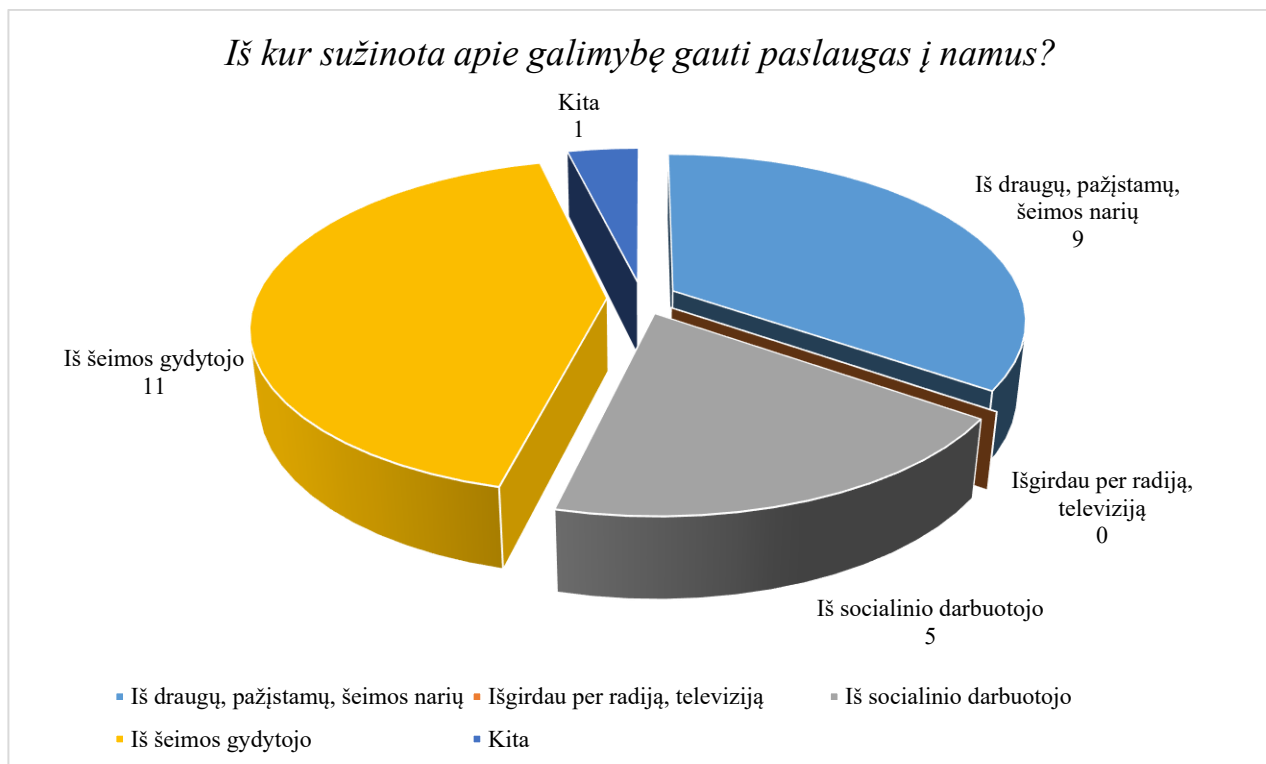

Pav. Nr. 2. Kiek asmenų gyvena kartu su Jumis?

Pav. Nr. 3. Kiek turite žmonių, į kuriuos galėtumėte kreiptis nutikus nelaimei?

Tyrimo dalyvių buvo klausta, iš kur jie sužinojo apie galimybę gauti paslaugas į namus (žr. pav. Nr. 3). Tyrimo duomenys atskleidė, kad dauguma tyrimo dalyvių (11 respondentų) apie galimybę gauti paslaugas į namus sužinojo iš šeimos gydytojo. Nei vienas respondentas nepažymėjo kad apie paslaugas į namus sužinojo ir telekomunikacijų bendrovių per skelbiamas reklamas.

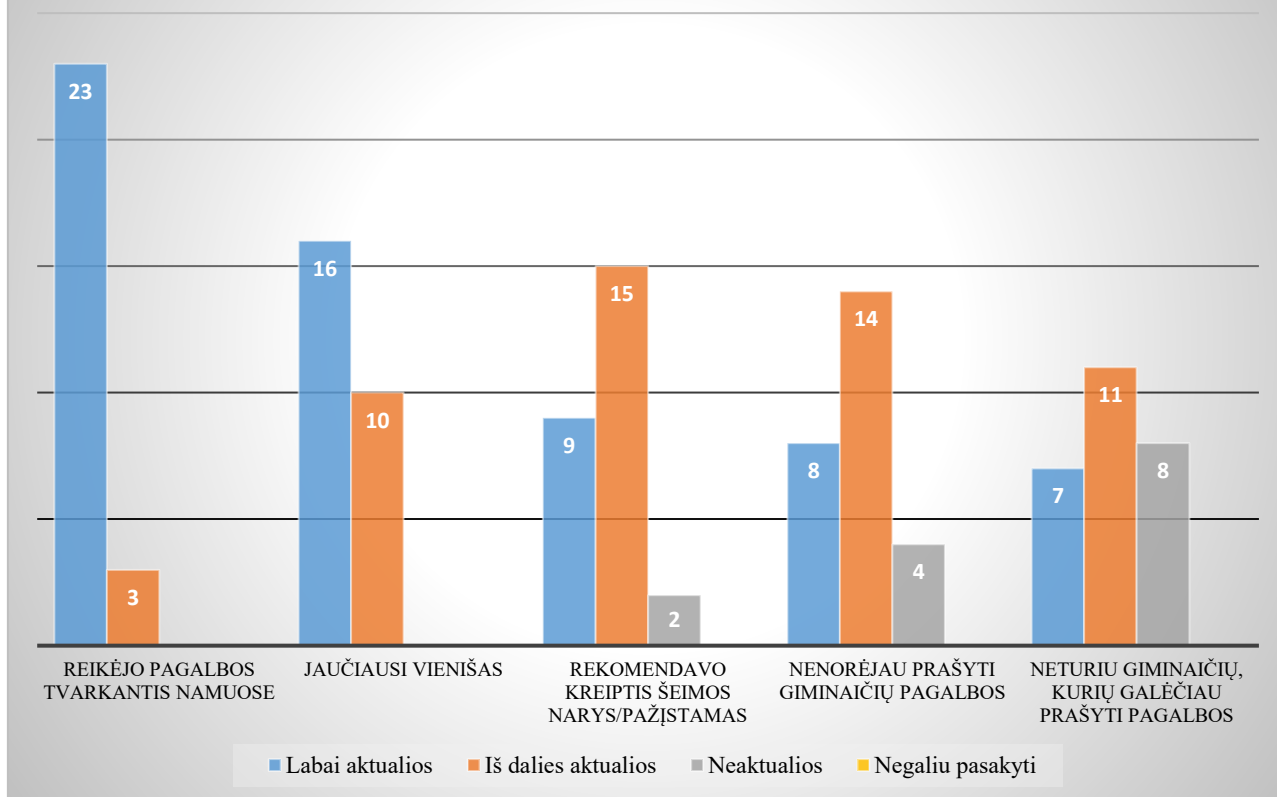

Pav. Nr. 3. *Iš kur sužinota apie galimybę gauti paslaugas į namus?*

Remiantis tyrimo duomenimis, galima teigti, kad dauguma vyresnio amžiaus asmenų sužino apie galimybę gauti paslaugas į namus ne iš masinio informavimo priemonių (pavyzdžiui, radijo, televizijos, žiniasklaidos), bet iš savo šeimos gydytojo ir iš savo artimos aplinkos (draugų, pažįstamų ir šeimos narių). Dažniausiu informacijos šaltiniu nurodomas šeimos gydytojas ir draugai, pažįstami ar šeimos nariai, kurie, tikėtina, informaciją apie šią galimybę suteikia atsižvelgdamas į vyresnio amžiaus asmens sveikatos būklę ir savarankiškumą.

Dažniausiai vyresnio amžiaus asmenys kreipiasi dėl paslaugų į namus gavimo, nes jiems reikia pagalbos tvarkantis namuose, t. y., tikėtina, kad mažėjant savarankiškumo lygiui, auga pagalbos poreikis (žr. pav. Nr. 4). Atitinkamai antra ir trečia pagal dažnumą nurodyta priežastis buvo vienišumo pojūtis arba rekomendavo kreiptis šeimos narys/ pažįstamas bei nenoras prašyti pagalbos iš giminaičių.

Kokios priežastys buvo aktualios kreipiantis dėl paslaugų į namus gavimo?

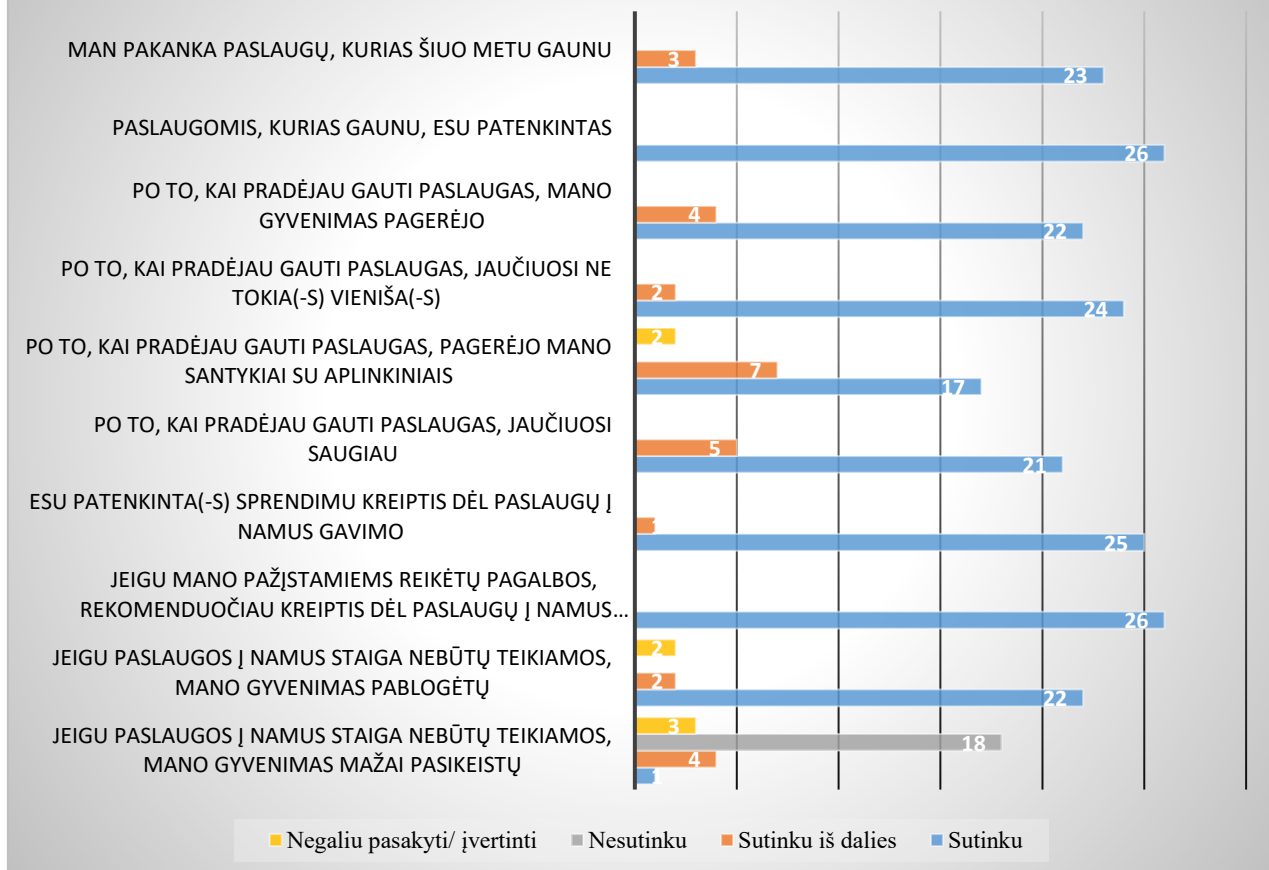
Pav. Nr. 4. Kokios priežastys buvo aktualios kreipiantis dėl paslaugų į namus gavimo?

Sąlyginai nemažai tyrimo dalyvių daliai kreipiantis dėl paslaugų į namus gavimo buvo aktualus nenoras prašyti giminaičių pagalbos. Galima daryti prielaidą, kad motyvu kreiptis dėl paslaugų gavimo gali būti ne tik paslaugos gavėjo socialinės paramos tinklo ypatybės (pavyzdžiui, šeimoje nėra galinčių/ norinčių pasirūpinti vyresnio amžiaus giminaičiu asmenų), bet ir tam tikri jo asmenybės ypatumai. Paprastai vyresnio amžiaus asmens nenoras prašyti pagalbos iš giminaičių siejamas su nenoru jaustis našta arba siekiu išsaugoti savarankiškumą, bei nenoras trukdyti giminaičiams ir atitraukinėti jų nuo asmeninio gyvenimo.

Į namus gaunamų paslaugų vertinimas

Tyrimo dalyviai buvo paprašyti bendrai įvertinti teikiamų paslaugų kokybę (žr. pav. Nr. 5). Galima pastebėti, kad tyrimo dalyviai linkę visus gaunamų paslaugų aspektus vertinti labai teigiamai arba teigiamai. Respondentų nuomone, šiuo metu gaunamų paslaugų jiems pakanka, jie yra patenkinti gaunamų paslaugų kokybe, gaunant paslaugas į namus jų gyvenimas pagerėjo, jaučiasi ne tokie vieniši ir pagerėjo santykiai su aplinkiniais.

Į namus gaunamų paslaugų kokybės vertinimas

Pav. Nr. 5. Į namus gaunamų paslaugų kokybės vertinimas.

Tyrimo dalyviai teigiamai vertino ne tik gaunamų paslaugų kokybę, bet ir šių paslaugų teikiamą naudą. Visi 26 tyrimo dalyviai yra patenkinti gaunamomis VRSPC paslaugomis į namus, darytina išvada, kad senyvo amžiaus žmonėms yra labai svarbu gauti paslaugas, kad nesijaustų vieniši, kad turētu su kuo pasikalbėti bei pasidalinti savo problemomis, taipogi tai yra didelė pagalba namų aplinkoje. 22 respondantai teigė, kad po to, kai pradėjo gauti paslaugas į namus, jų gyvenimas pagerėjo, o 4 į šį teiginį atsakė, kad dalinai sutinka su tuo, todėl atsižvelgiant į gautą rezultatą galime teigti jos visų respondentų gyvenimo sąlygos pagerėjo. Kaip buvo minėta anksčiau, nemaža dalis vyresnio amžiaus asmenų kreipiasi dėl paslaugų į namus gavimo, nes jaučiasi vieniši, be to, didelė dalis respondentų gyvena vieni. Tikėtina, kad reguliarūs individualios priežiūros darbuotojo vizitai yra susiję su sumažėjusiu paslaugos gavėjo vienišumo jausmu, išaugusiu saugumo pojūčiu ir pagerėjusiais santykiais su aplinkiniais. Net 18 paslaugos į namus gavėjų nesutiko su teiginiu „Jeigu paslaugos į namus staiga nebūtų teikiamos, mano gyvenimas mažai pasikeistų“ iš ko galime spręsti, kad mūsų Centro teikiamos paslaugos yra labai reikalingos senyvo amžiaus vienišiesiems žmonėms, nes jie neturi arba turi labai menką pagalbą iš savo aplinkos žmonių.

Panašiai, kaip ir vertinant paslaugų į namus kokybę, visi individualios priežiūros darbuotojo veiklos aspektai taip pat buvo vertinami itin teigiamai (žr. pav. Nr. 6). Tyrimo dalyviai buvo ypač patenkinti geru santykiu su individualios priežiūros darbuotoju ir džiaugėsi, kad juos lanko būtent šis individualios priežiūros darbuotojas. Dauguma buvo linkę juos individualios priežiūros darbuotoją

rekomenduoti ir kitiems paslaugų į namus gavėjams, buvo patenkinti darbuotojo darbu ir teigė, kad darbuotojo veikla prisideda prie jų gerovės.

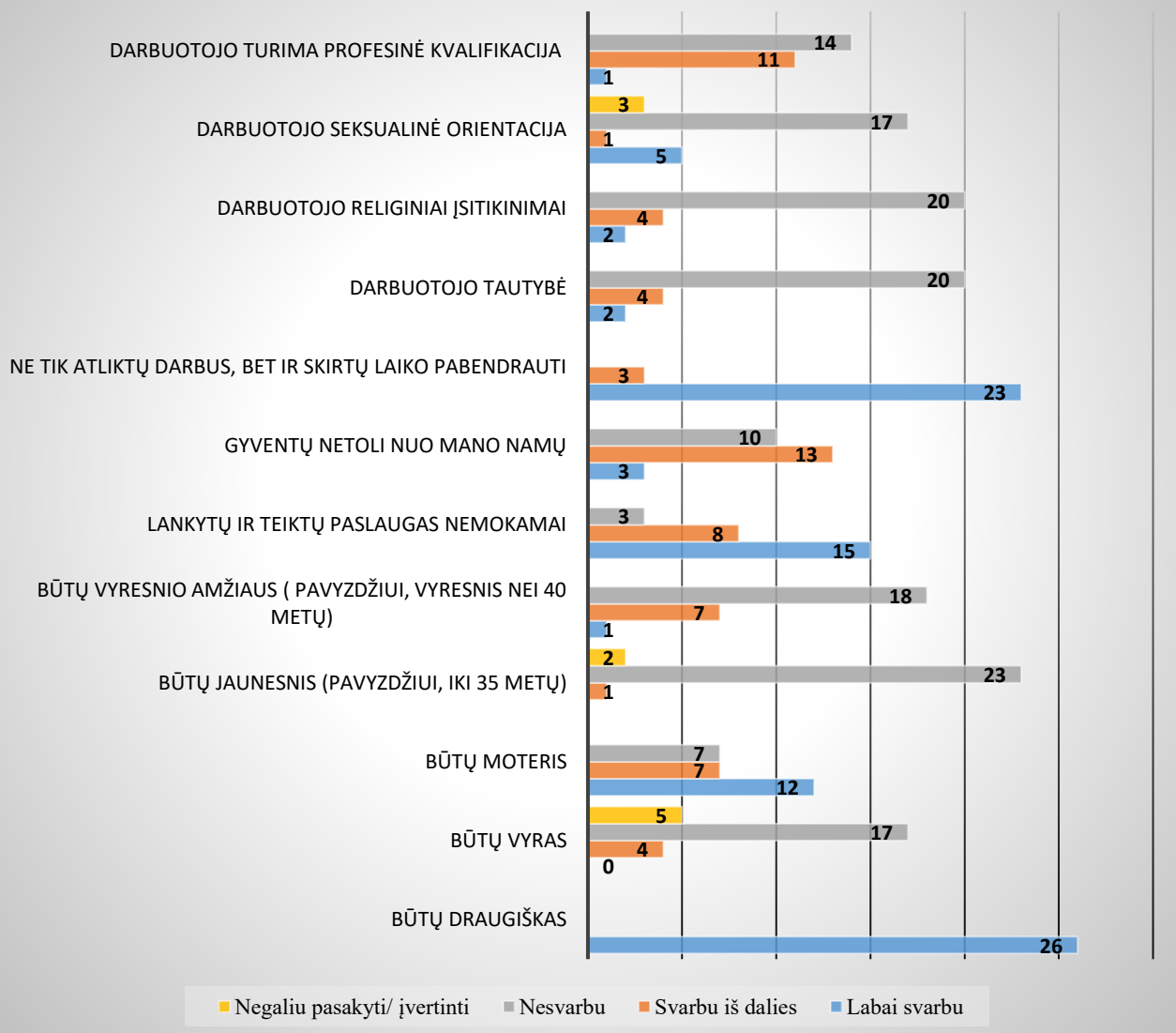

Pav. Nr. 6. *Tyrimo dalyvių pasitenkinimas juos lankančio darbuotojo darbu.*

Galima pastebėti, kad visi respondentai nuomonės į visus teiginius atsakė vienareikšmiškai kad jiems viskas tinka ir atitinka jų lūkesčius. Kadangi dauguma tyrimo dalyvių gyvena vieni, tikėtina, kad jie norėtų praleisti daugiau laiko su juos individualios priežiūros darbuotoju, t. y., norėtų, kad jis ne tik atliktų savo tiesiogines funkcijas, bet skirtų daugiau laiko pabendrauti su paslaugos gavėju. Neformali individualios priežiūros darbuotojo ir paslaugos gavėjo sąveika, tikėtina, ne tik prisidėtų prie vyresnio amžiaus asmens pasitenkinimo gaunamomis paslaugomis, bet ir padidintų jo gyvenimo kokybę ir gerovės pojūtį.

Tyrimo dalyvių buvo klausama, kokiomis savybėmis turėtų pasižymėti, jų nuomone, idealus lankantis darbuotojas (žr. pav. Nr. 7). Galima pastebėti, kad visiems 26-iems paslaugų gavėjams itin svarbios individualios priežiūros darbuotojo asmeninės savybės – yra draugiškas ir 23-iems apklausos dalyviams itin svarbu, kad ne tik atliktų pavestas užduotis, bet ir skirtų laiko pabendrauti. Tikėtina, kad galimybė bendrauti su individualios priežiūros darbuotoju buvo susijusi su sąlyginai didelės dalies tyrimo dalyvių pozicija, kad jie gyvena vieni ir jiems norisi žmogiško artumo bei bendravimo, kad nesijausti vienišiams ir likti išklaustytiems taip patenkinant jų poreikius.

„Idealaus“ lankančio darbuotojo charakteristikos

Pav. Nr. 7. „Idealaus“ lankančio darbuotojo charakteristikos.

Tokios darbuotojo charakteristikos kaip tautybė, religiniai įsitikinimai, seksualinė orientacija ar turima profesinė kvalifikacija buvo svarbūs tik nedidelei daliai tyrimo dalyvių. Įdomu tai, kad, respondentų nuomone, individualios priežiūros darbuotojo lytis nėra itin svarbi, tačiau dauguma vis tik teiktų pirmenybę moteriai. Šis tyrimo rezultatas gali būti paaiškintas tuo, kad dauguma tyrimo dalyvių buvo moterys ir, tikėtina, kad dėl to teikia pirmenybę individualios priežiūros darbuotojai moteriai arba ši pozicija susijusi su normatyviniu moters kaip globėjos ir rūpintojos vaidmeniu. Taip pat sąlyginai didesnė tyrimo dalyvių dalis norėtų, kad individualios priežiūros darbuotojas juos lankytų nemokamai. Įdomus faktas yra tai kad individualios priežiūros darbuotojo turima profesinė kvalifikacija buvo svarbi tik vienam respondentui o 11 respondentų tik svarbi iš dalies, tuo tarpu 14 respondentų tai yra visai nesvarbu, manoma tai yra dėl to, kad paslaugų gavėjams yra svarbus žmogiškumas ir draugiškas bendravimas su jais.

Siekiant atskleisti papildomus atlikti vyresnio amžiaus asmenų nuomone aktualius paslaugų į namus organizavimo aspektus, tyrimo dalyviams buvo užduotas atvirojo tipo klausimas „Galbūt norėtumėte dar ką nors pakomentuoti apie gaunamas paslaugas/ santykius su darbuotoju, ko nebuvo klausta?“. 26 tyrimo dalyvių atsakymus galima suskirstyti į tris kategorijas: 19 respondentų nurodė, kad komentarų neturi, 3 pažymėjo, kad buvo patenkinti gaunamomis paslaugomis ar jų konkrečiais aspektais ir 4 pažymėjo kad yra patenkinti savo individualios priežiūros darbuotoju. Respondentų atsakymai, patenkantys į dvi pastarąsias grupes detalizuojami žemiau (žr. lentelę Nr. 1).

Kategorija	Iliustruojančių citatų pavyzdžiai
Pasitenkinimą keliantys paslaugų į namus aspektai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Patenkinta paslaugomis. ➤ Esu paslaugomis patenkinta. ➤ Mano gyvenimas palengvėjo.
Atsiliepiamai apie individualios priežiūros darbuotoją	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Maišiagalos individualios priežiūros darbuotoja yra labai gera ir draugiška ir džiaugiuosi kad yra tokia įstaiga VRSPC ir teikia paslaugas. ➤ Man labai patinka manę lankančia darbuotoja. ➤ Esu labai patenkinta savo darbuotoju. ➤ Man malonu bendrauti.

1 lentelė. Papildomi tyrimo dalyvių komentarai

Analizuojant atsakymus kategorijoje „Pasitenkinimą keliantys paslaugų į namus aspektai“ buvo galima pastebėti, kad paslaugų gavėjai ne tik akcentuoja pačios paslaugos naudą ar kokybę, bet vertina ir artimą santykį su individualios priežiūros darbuotoju. Individualios priežiūros darbuotojo supratingumas, palaikymas, geras santykis su paslaugos gavėju buvo ypač vertinami. Todėl galima teigti jog paslaugos į namus yra ypač svarbios senyvo amžiaus vienišiams asmenims.

Išvados

1. Didžioji dauguma paslaugų į namus gavėjų yra vieni gyvenantys, vyresni nei 70 metų amžiaus asmenys, kurie apie galimybę kreiptis dėl paslaugų teikimo sužinojo iš savo šeimos gydytojo ir artimiausios socialinės aplinkos, o ne masinio visuomenės informavimo kanalais. Nors dauguma paslaugų į namus gavėjų gyvena vieni, didžioji dalis nurodė turintys bent vieną ar daugiau asmenų, į kurių galėtų kreiptis pagalbos ištikus nelaimei. Dėl paslaugų į namus gavimo asmenys dažniausiai kreipiasi, nes jiems reikia pagalbos tvarkantis namuose, jie jaučiasi vieniši arba neturi giminaičių, į kuriuos galėtų kreiptis pagalbos.
2. Tyrimo dalyviai linkę itin teigiamai vertinti į namus gaunamų paslaugų naudą ir kokybę. Pradėjus gauti paslaugas į namus, tyrimo dalyvių teigimu, jų gyvenimas pagerėjo ir jei paslaugos į namus staiga nebūtų teikiamos, gyvenimas pablogėtų.
3. Individualios priežiūros darbuotojo veikla taip pat buvo vertinama itin teigiamai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad nemaža dalis vyresnio amžiaus asmenų kreipiasi dėl paslaugų į namus gavimo, nes jaučiasi vieniši. Reguliarūs individualios priežiūros darbuotojo vizitai gali būti siejami su sumažėjusiu paslaugos gavėjo vienišumo jausmu, išaugusiu saugumo pojūčiu ir pagalbos būtinybe kasdieninėje asmens veikloje. Taigi paslaugos į namus ne tik užtikrina, kad vyresnio amžiaus asmuo gauna pagalbą susitvarkant buityje, bet ir gerina paslaugos gavėjo gyvenimo kokybę ir mažina vienišumo jausmą.

4. Viena iš paslaugos gavėjui reikšmingiausių individualios priežiūros darbuotojo charakteristikų yra draugiškumas ir nusiteikimas ne tik atlikti tiesiogines su darbu susijusias funkcijas, bet ir pabendrauti, pasikalbėti. Šalia šių asmeninių savybių, idealus individualios priežiūros darbuotojas, tyrimo dalyvių nuomone, būtų draugiškas, ne tik atliktu darbus bet ir rastu laiko pabendrauti ir būtų moteriškos lyties. Pastebima, kad apklausos dalyviams yra svarbu, kad paslauga į namus būtų teikiamos nemokamai. Kitos charakteristikos (pavyzdžiui, tautybė, profesiniai įgūdžiai, religiniai įsitikimai, seksualinė orientacija) aktualūs tik nedidelei daliai tyrimo dalyvių.